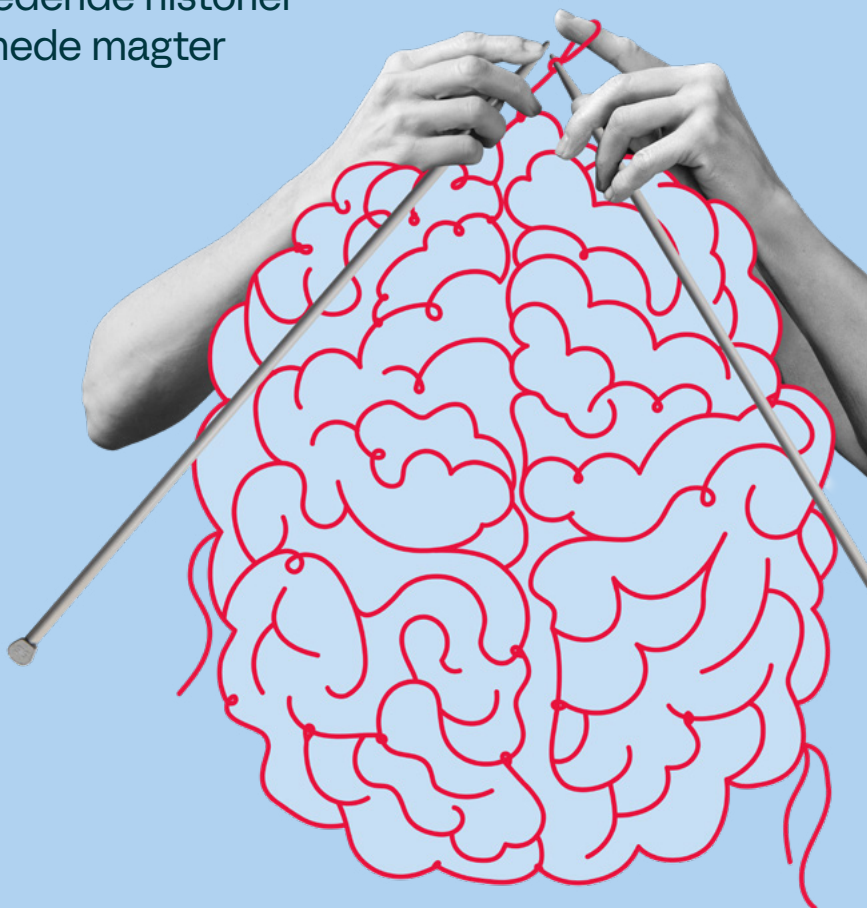
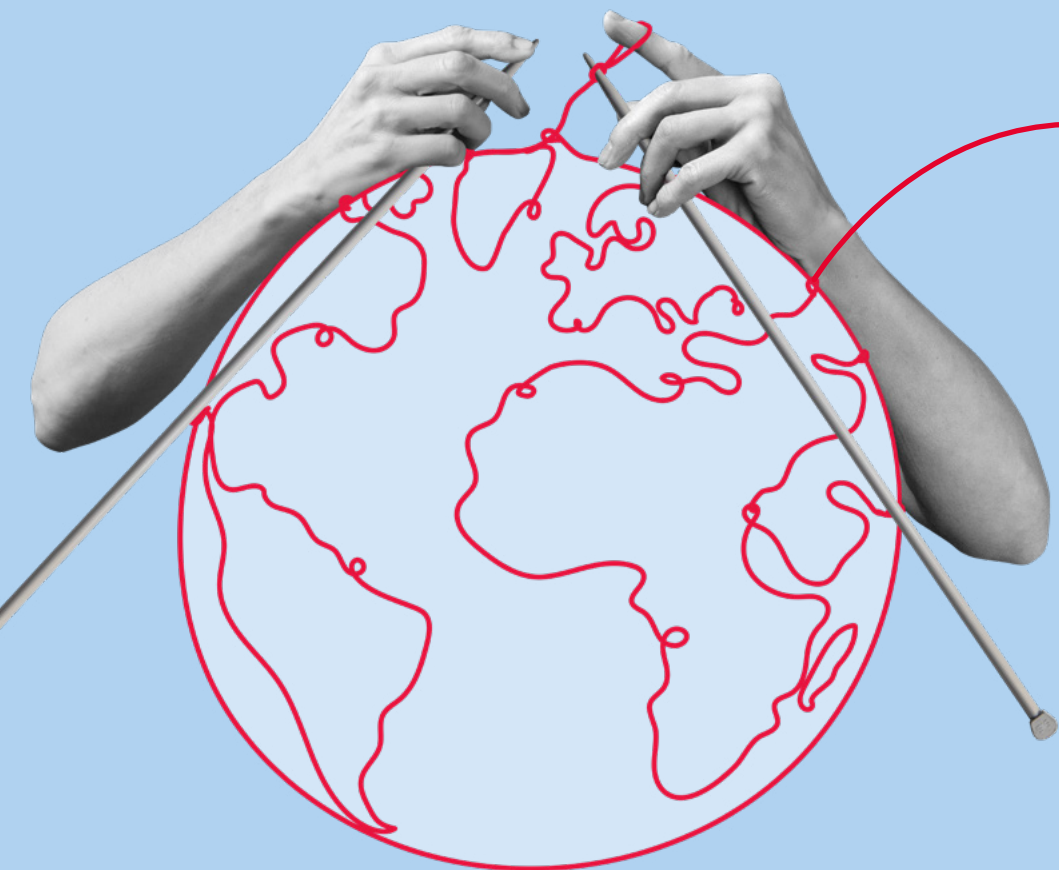

Hvem former dine holdninger?

Vær opmærksom på falske
eller vildledende historier
fra fremmede magter

Fremmede magter spreder falske og vildledende historier for at påvirke dit verdensbillede og skabe splittelse i vores samfund.

Beskyt dig selv og vores demokrati ved at være kritisk over for, hvad du læser og hører. Jo sværere du er at manipulere, jo stærkere står vi.

01. Stop op

Falske og vildledende historier blander sig med pålidelige nyheder og opslag på sociale medier, og det kan være svært at skelne. Samtidig spiller fremmede magter ofte på vores følelser for at manipulere os. Derfor er det vigtigt, at du stopper op og giver dig tid til at forholde dig kritisk til, hvad du læser og hører.

Sådan manipuleres vi til at tro på en falsk eller vildledende historie

Fremmede magter forsøger at manipulere vores virkelighedsopfattelse og meningsdannelse. Det gør de blandt andet ved at fabrikere falske eller delvis sande historier, som er skævt vinklede eller taget ud af kontekst. Målet er at polarisere debatten og splitte befolkningen. De fabrikerede historier handler som regel om emner, som i forvejen er til debat.

For at få vores opmærksomhed bruges forskellige metoder. En af metoderne er at tale direkte til vores følelser. Gennem billeder, overskrifter, kommentarer osv. kan følelsesmæssige budskaber forstærkes og lokke os til at læse, like eller dele. Algoritmer på sociale medier er designet til at skabe engagement, og det kan udnyttes til at sprede historier. Vær derfor særlig opmærksom på historier, der gør dig bange, vred, opgivende eller vækker andre stærke følelser.

En anden metode er at tilpasse de fabrikerede historier til særlige målgrupper. Denne metode kaldes målgruppetilpasning. I forbindelse med bevidst spredning af falsk eller vildledende information – såkaldt desinformation – skræddersys historier til en bestemt gruppe, fx på sociale medier, og spredes herefter systematisk og målrettet.

En tredje metode til at manipulere os til at tro på en historie er at gentage det samme budskab igen og igen. Når vi ser den samme historie mange steder, er vi mere tilbøjelige til at tro, at den er sand, selv om den ikke er det.

Spørg dig selv:

- Appellerer historien med vilje til stærke følelser, fx vrede eller frygt?
- Kan historien være vildledende eller have en skjult hensigt?
- Kan historien være plantet for at afspore debatten, så tvivl om fakta eller skabe mistillid til myndigheder, politikere eller befolkningsgrupper?

02. Tænk efter

Fremmede magter fabrikere falske og vildledende historier for at få dig til at dele dem. Historierne får især effekt, når de i god tro deles af almindelige mennesker. Når historien deles af en du kender, bliver det sværere at gennemskue historiens troværdighed.

Tænk efter, inden du deler historier med venner eller gennem sociale medier.

Sådan manipuleres vi til at dele falske og vildledende historier

Fremmede magter fabrikere falske og vildledende historier med det formål at få helt almindelige mennesker til at dele dem med hinanden. Jo flere, der deler historien, jo mere troværdig ser den ud, og jo mere effekt vil den få.

For at manipulere os til at tage historien for gode varer og dele den med vores netværk, udnytter de fremmede magter almindelige psykologiske sårbarheder. Vi har en tendens til at stole på information, der stemmer overens med vores personlige holdninger og værdier. Derfor tilpasses og spredes historierne blandt særligt udvalgte målgrupper.

Historier, der vækker stærke følelser, får os i højere grad til at engagere os og like, kommentere eller dele. Derfor spiller historierne ofte på vores følelser. Her spiller billeder og videoer en rolle. Udviklingen af kunstig intelligens (AI) gør, at manipulerede billeder, videoer og stemmer er blevet mere realistiske og dermed har større potentiale for at gå viralt.

Alt dette forstærkes af, at vi udsættes for en konstant strøm af informationer, når vi er på sociale medier, og det gør det endnu sværere at bevare den kritiske sans.

Bag det hele ligger velkendte psykologiske greb. Desinformation spiller på vores behov for at høre til, for at føle os kloge, for at beskytte vores gruppe og for at finde nogen at skyde skylden på. På den måde kan mennesker bringes til at tænke, føle og handle på måder, der i virkeligheden tjener en fremmed magts interesser.

Gør det til en vane at holde en pause, før du deler historier, især på sociale medier.

Spørg dig selv:

- Kan jeg stå inde for indholdet? Har jeg læst teksten igennem, eller kan jeg komme til at dele noget, som jeg ikke helt kan stå inde for?
- Hvem kan have gavn af, at jeg deler denne historie?
- Bidrager jeg til splid eller konstruktiv dialog ved at dele historien?

03. Tjek kilden

Indhold på sociale medier bliver ikke faktatjekket, som det gør i traditionelle nyhedsmedier. Derfor kan det være svært at gennemskue, hvem der er afsender på en historie. På sociale medier er det relativt let at sprede falske og vildledende historier, som ligner troværdigt indhold.

Derfor er det vigtigt, at du tjekker afsenderen, og hvor historien kommer fra, inden du deler.

Sådan udnyttes sociale mediers design til at sløre afsender og kilde

Sociale medier har ikke redaktioner. Det betyder, at indhold kan publiceres uden vurderinger og faktatjek. Det gør det let at sprede falske historier eller vildledende informationer på sociale medier.

På sociale medier er det algoritmer, der bestemmer, hvad vi ser. De er designet til at vise os det, der får os til at klikke, dele hurtigt og blive hængende. Og det gør især indhold, der vækker stærke følelser. Indhold, der er mere nuanceret og faktatungt, har derfor en tendens til at forsvinde fra vores nyhedsfeeds.

Sociale medier har en overflod af informationer. Indholdet kommer mange steder fra og præsenteres som en masse fragmenterede historier eller information. Samtidigt opfordrer sociale mediers design til, at vi reagerer hurtigt. Alt dette gør sociale medier til den perfekte platform til at sprede falske og vildledende historier, der lever af hurtige og ukritiske delinger.

På sociale medier kan man udgive sig for at være en anden, end den man egentlig er. Fremmede magter opretter falske profiler og netværk af automatiserede profiler – såkaldte botnetværk – for at sprede de falske og vildledende historier. Via automatiserede delinger og kommentarer kan de skabe en illusion af bred opbakning til en fabrikeret eller allerede eksisterende historie, som understøtter deres budskaber.

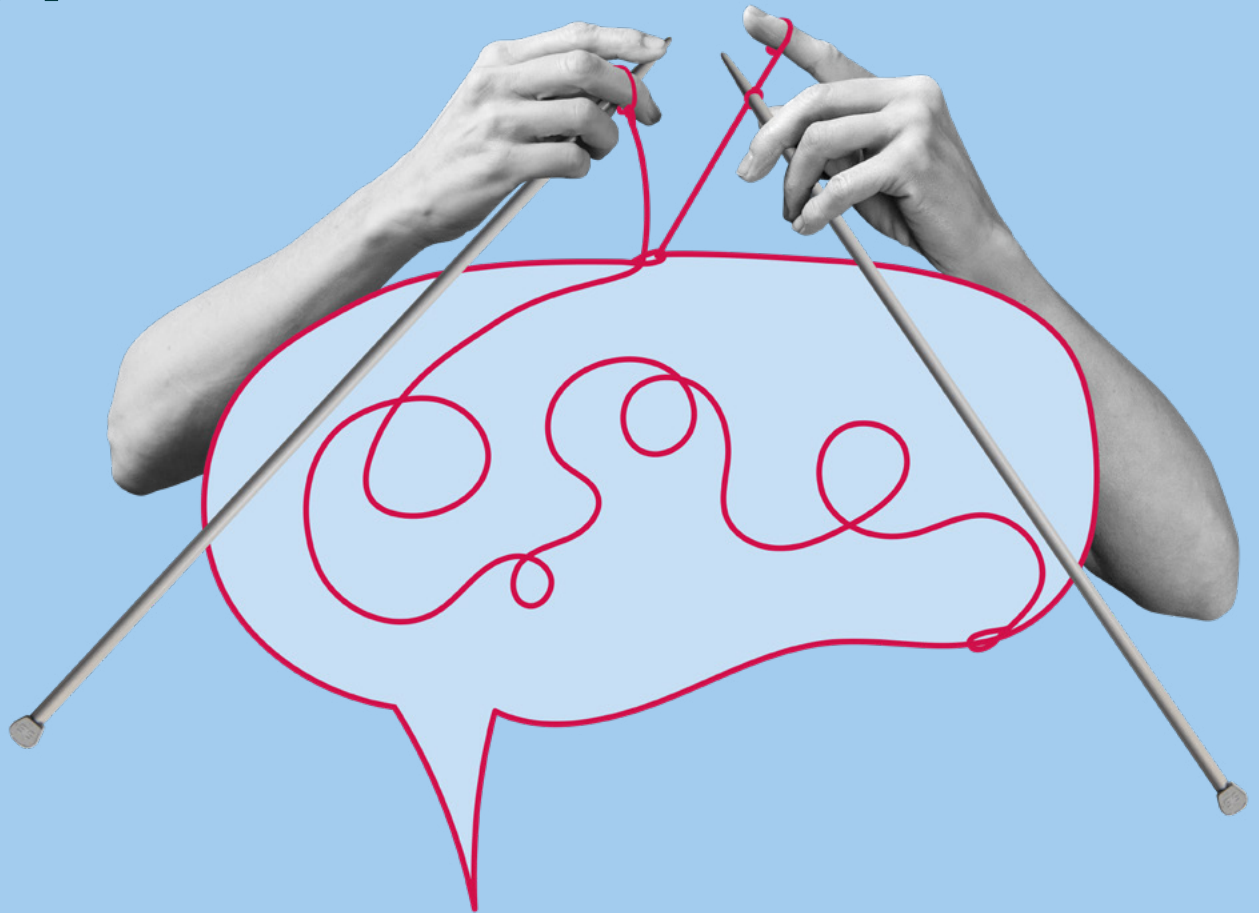
Spørg dig selv:

- Hvem er afsender?
- Hvor kommer historien eller informationerne fra? Er det en pålidelig kilde?
- Findes historien andre steder end på sociale medier, fx i traditionelle nyhedsmedier?

Hvad er en pålidelig kilde?

- En **pålidelig kilde** har en tydelig, troværdig afsender som, uden skjulte dagsordener, leverer information, som er faktisk korrekt.
- **Pålidelige kilder** er fx nyhedsmedier, der har en redaktion, som undersøger og vurderer historiers troværdighed og som er underlagt medieansvarsloven. Medieansvarsloven fastslår, at mediet er ansvarligt for at handle i overensstemmelse med god presseetik.
- **Pålidelige kilder** er også myndigheder og offentlige institutioner, som er forpligtet til at give korrekt information og kan drages til ansvar, hvis de ikke gør det.

Bliv klogere

Hvad er des- og misinformation?

Desinformation

Der er tale om desinformation, når man bevidst spreder falske eller vildledende informationer.

Misinformation

Der er tale om misinformation, når den, der deler informationen, ikke ved, at informationen er falsk eller vildledende.

Hvad er ulovlig påvirkning?

Ifølge straffelovens § 108 er det strafbart at hjælpe en fremmed efterretningstjeneste til at virke, eller sætte den i stand til at virke, inden for den danske stats område. Det kan fx foregå ved at hjælpe en fremmed efterretningstjeneste med at påvirke beslutningstagningen eller den almene meningsdannelse.

Hvorfor bliver der spredt desinformation?

Overordnet set er målet om at skabe bedre forudsætninger for at fremme egne interesser. Fremmede magter kan ønske at underminere vores sammenhængskraft og politiske beslutningstagning ved at skabe frygt og forvirring. Målet kan også være at skabe splittelse i koalitioner af lande (fx i NATO- eller EU-regi). Som regel vil man udnytte eksisterende uenigheder og skillelinjer, som giver mulighed for at skabe konflikt og polarisering.

Målet kan også være at skabe sympati for egne dagsordener eller antipati for lande, som man ser sig i et modsætningsforhold til.

Hvorfor er det et samfundsproblem?

Falske og vildledende historier kan skabe mistillid og polarisering og dermed underminere vores sammenhængskraft. Når vi er usikre, og når vores fælles forståelse smuldrer, er vi mere tilbøjelige til at blive manipuleret.

Mistillid og polarisering ødelægger grundlaget for et oplyst og frit demokrati. Det er derfor vigtigt, at vi i fællesskab gør, hvad vi kan for at passe på vores samfund.

Hvordan bliver vi manipuleret?

Fremmede magter, der spreder desinformation, udnytter menneskelige sårbarheder og digitale platformes opbygning til at manipulere vores holdninger og virkelighedsopfattelse.

På sociale medier er det algoritmer, der bestemmer, hvad vi ser. De er designet til at vise os det, der får os til at klikke, dele og blive hængende. Og det gør især indhold, der vækker stærke følelser såsom vrede, frygt eller opgivenhed. Indhold, der er mere nuanceret og faktatungt har derfor en tendens til at forsvinde i vores nyhedsfeeds. Opbygningen af sociale medier er på den måde en medspiller i spredningen af desinformation fremfor pålidelig kommunikation.

En anden metode til at manipulere os til at tro på en historie, er at gentage det samme budskab igen og igen. Når vi ser den samme historie mange steder, er vi mere tilbøjelige til at tro, at den er sand, selv om den ikke er det.

Bag det hele ligger velkendte psykologiske greb. Desinformation spiller på vores behov for at høre til, for at føle os kloge, for at beskytte vores gruppe og for at finde nogen at skyde skylden på. På den måde kan mennesker bringes til at tænke, føle og handle på måder, der i virkeligheden tjener en fremmed magts interesser.

Her kan du lære mere om des- og misinformation

Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste

Vurderer truslen på området. PET efterforsker desuden ulovlig påvirkningsvirksomhed.

Se mere på www.pet.dk/ulovlig-paavirkningsvirksomhed

Tjekdet

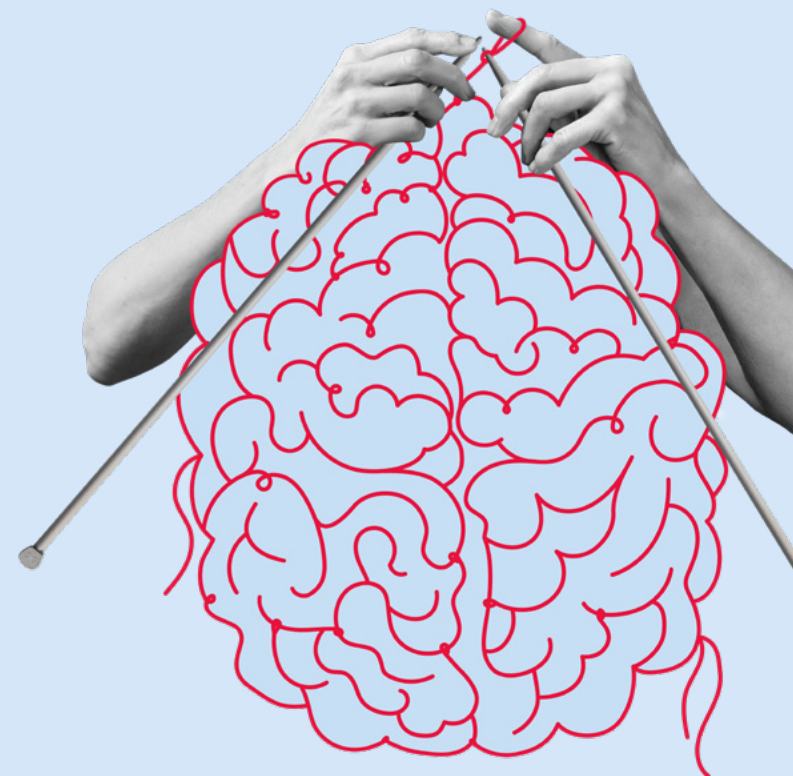
Dansk, uafhængigt faktatjek-medie.

Se mere på www.tjekdet.dk

EU vs Disinfo

EU-projekt, der identificerer, analyserer og oplyser om desinformation.

Se mere på www.euvdisinfo.eu

Om kampagnen

Kampagnen "Hvem former dine holdninger?" er lavet af Styrelsen for Samfundssikkerhed. Formålet er at styrke vores modstandskraft mod fremmede magters falske og vildledende historier og dermed beskytte vores frie, demokratiske samtale.

Styrelsen for Samfundssikkerhed

Datavej 20
3460 Birkerød
samsik@samsik.dk
www.samsik.dk

